

เพชรสังฆาต

- ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cissus quadrangularis* (Linn.)
ชื่อภาษาอังกฤษ : -
ชื่ออื่นๆ : สันชะฆาต (กรุงเทพฯ) ขันข้อ (ราชบุรี) สามร้อยต่อ (ประจวบคีรีขันธ์) แป๊ะฮวยหันขัดเช่า (จีน)
วงศ์ : VITACEAE

ลักษณะพืช

ไม้เถาเลื้อย ลำต้นรูปสี่เหลี่ยม มีข้อและปล้องชัดเจน ปล้องยาว 6-10 เซนติเมตร มีมือเกาะงอกออกมาตรงข้อ ใบเดี่ยวติดกับลำต้นที่ข้ออย่างสลับบริเวณปลายเถา ใบรูปสามเหลี่ยมหรือรูปไข่ ขอบใบหยัก เนื้อใบค่อนข้างหนา ดอกออกเป็นช่อตรงข้ามใบ กลีบดอกด้านนอกสีเขียวแกมเหลือง โคนกลีบมีแถบสีแดง กลีบด้านในสีขาวแกมเขียว ผลสดรูปกลมสีแดง

เพชรสังฆาตพบขึ้นทั่วไป นิยมปลูกเป็นไม้ประดับตามริมรั้ว

การปลูกและขยายพันธุ์

เพชรสังฆาตขึ้นได้ทั่วไปในดินแทบทุกชนิด ชอบดินร่วนซุย มีอินทรีย์วัตถุและไม่มีน้ำขัง ปลูกขึ้นง่าย ทนแล้ง ขยายพันธุ์โดยใช้เถาปักชำ นำเถาที่สมบูรณ์ตัดเป็นท่อนๆ แต่ละท่อนให้มีข้อติดอยู่ 1-2 ข้อ ปักชำลงในดินโดยให้ข้อฝังอยู่ในดิน 1 ข้อ รดน้ำให้ชุ่ม เมื่อแตกยอดใหม่ ควรทำค้างให้ลำต้นเจริญเลื้อยเกาะ และหมั่นตัดแต่งเถา หลังปลูกประมาณ 2 ปี จึงตัดเถามาใช้ทำยาได้

การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ทางยา

เถา : รสร้อนขมคั้น คั้นเอาน้ำดื่ม แก้โรคลักปิดลักเปิด แก้ประจำเดือนไม่ปกติ

แก้ริดสีดวงทวาร ขับลมในลำไส้ หรือใช้เถาสดกินแก้ริดสีดวงทวาร วันละ 1 ปล้อง จนครบ 3 วัน โดยหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ห่อด้วยเนื้อมะขามเปียก กล้วยสุก หรือใบผักกาดคอง แบ่งรับประทานวันละ 3 ครั้ง ก่อนหรือหลังอาหารก็ได้ ห้ามเคี้ยวให้กลืนทั้งห่อ เพราะอาจจะคายต่อเยื่อในปากและคันคอได้ (สมุนไพรสวนสิริรุกขชาติ, สมุนไพรพื้นบ้านฉบับรวม)

ราก : รักษากระดูกแตก-หัก

ใบ : รักษากระดูกแตก-หัก ขับน้ำเหลืองเสีย แก้ริดสีดวงทวาร รักษาโรคลำไส้ (เกี่ยวกับอาหารไม่ย่อย)

ต้น : แก้หูดหัวนก แก้เลือดกำเดา แก้ประจำเดือนไม่ปกติ ช่วยเจริญอาหาร ขับน้ำเหลืองเสีย

สารสำคัญ

การทดสอบความเป็นพิษเฉียบพลันของสารสกัดด้วยน้ำ ในหนูถีบจักร หนูขาวและ กระจ่าง โดยวิธีฉีดเข้าช่องท้อง ป้อนเข้าทางปากสู่กระเพาะอาหาร พบว่าทำให้สัตว์ทดลองท้องเดิน และไม่พบพิษเมื่อทาที่ผิวหนัง (สมุนไพร..ไม้พื้นบ้าน 3)

การตลาด

- รูปแบบผลิตภัณฑ์เพชรสังฆาต ได้แก่ เพชรสังฆาตแคปซูล
- ราคาวัตถุดิบเพชรสังฆาตแห้ง กิโลกรัมละ 200 บาท (ข้อมูลจากสถาบันการแพทย์แผนไทย) และกิโลกรัมละ 80 บาท (ข้อมูลจากสมาคมการแพทย์แผนไทยสระบุรี)
- ราคาต้นพันธุ์เพชรสังฆาต ต้นละ 30 บาท (ข้อมูลจากชมรมรักษัสมุนไพรด้าปาง)